

1 Kostel sv. Petra z Alkantary	11 Polská škola na Mexiku
2 Hospoda Gritner	12 Lesní osada
3 Nová lékárna	13 Evangelický hřbitov
4 Česká škola	14 Kolonie Nový York
5 Obchodní dům Žižka	15 Poslední stojící dům čp. 1690
6 Pekárna Fajkis	16 Ubytovna Průkopník
7 Hospoda a drogerie Revenda	17 Kulturní dům
8 Důl Hohenegger	18 Důl Barbora
9 Kolonie Mexiko	19 Hospoda Duda
10 Škola Nový York	20 Mohyla zavražděných v roce 1939

Zdroj: VGHMÚr Dobruška, © MO ČR 2009

Začneme u šikmého kostela ¹, odkud se vydáme na rozcestí s ulicí Dolní, kde zabočíme doprava. Cestou po naší levici protéká příkopem Karvinský potok. Paralelně s cestou vedly také koleje lokálky z Ostravy do Karviné, na což nás upozorňuje informační cedule připevněná na stromě asi 200 metrů od kostela. Okolí se postupem doby hodně změnilo. Do padesá-

JOSEF BURYSZ
obchod smíšeným zbožím
KARVINÁ č. 1446

↑ Zdroj: Státní okresní archiv Karviná

Vázání knih, časopisů

*opravy a udržování
knihoven, foto-alba
a vsací podložky*

veškeré knihařské práce
JAN KUNSCHKE
knihařství, Karvinná 103

↑ Zdroj: Navštivte Těšínsko, 1936

↑ Zkouška kostelního sboru u kostela sv. Jindřicha. Vpravo diriguje Alojzy Kunschke. Foto: Sběrka Heleny Rabské

tých let bylo kolem nás rozptýlených několik domků, kolem kterých se táhly rozsáhlé travnaté plochy a políčka. Vlivem těžby uhlí se území začalo propadávat a dostávat pod úroveň spodní vody, což zapříčinilo jeho zátopy. Následkem toho se musela tramvajová trať i ulice Dolní neustále nadsypávat haldovinou, aby byly udrženy v provozu. Dnešní stav je výsledkem rekultivačních prací na přelomu milénia. Rozsáhlé vodní plochy zasypala haldovina a vrstva zeminy.

Půl kilometru od kostela zahlédneme odbočku vpravo do parku Praca. Přišli jsme tak přibližně do míst, kde ve svém domě Franz Burysz (1881–1953) provozoval zámečnictví a autoopravnu. Jeho bratr Józef Burysz (1891–1966) vedle něj vedl obchod se smíšeným zbožím, jenž fungoval až do počátku 80. let. Vedle Buryszových bychom našli hrázdný dům s kovářstvím Józefa Baiera (1890–1955) a knihařstvím Jana a Růženy Kunschkeových. Rodina Kunschkeových je však především známa coby varhaníci.

Po naší levici jsme mohli naskočit na lokálku v zastávce Střed. V její blízkosti se nacházela dvouposchodová vila Rudolfa Salika s hudebními Čeňka a Barbory Hubených a krejčovstvím Lea Osuchovského. Pokračujeme-li rovně do kopečku, asi po sedmdesáti metrech se dostaneme do míst, kde již od roku 1850 stála **hospoda Gritner** ². Hostinským byl ve 20. letech Antonín Gritner (1879–1932), jenž také vedl koloniál,

↑ Pohlednice ze 30. let s tramvajovou tratí a kostelem sv. Petra z Alkantary. Foto: Sběrka po Jindřichu Wernerovi

↑ Stejný pohled na počátku 70. let, zástavba je bourána a okolí zaplavuje voda. Foto: Sběrka Petra Ciešlara

KUNSCHKEOVI

Nejstarší z rodu karvinských varhaníků Alojzy Kunschke se narodil 29. května 1907 v rodině Rudolfa a Marie Kunschkeových. Jeho otec padl v 1. světové válce a matka se znovu provdala za Józefa Baiera. Na jeho přání se Alojzy vyučil v oboru číšníka a zároveň vystudoval Obchodní akademii v Orlové, následně pracoval na různých úřednických pozicích. Jeho celoživotní vášní však byla hudba. Proto se také ve věku 28 let rozhodl pro dálkové studium na Masarykově ústavu hudby a zpěvu v Ostravě. V té době začal vypomáhat jako varhaník v kostele sv. Jindřicha v Karviné, později začal již pravidelně hrát také v kostele sv. Petra z Alkantary. Místo varhaníka v Karviné musel během 2. světové války opustit, protože se hlásil k polské národnosti.

↑ Alojzy Kunschke. Foto: Sbírka Zbyszka Śmieji

Po válce se vrátil k varhaním obou karvinských kostelů. Byl také členem pěveckého sboru Echo, učil mladé lidi hrát na klavír, založil a vedl polský smíšený chrámový sbor, pro který sám upravoval skladby. V roce 1964 přijal místo varhaníka v kostele Povýšení sv. Kříže ve Fryštátě. Také zde vedl dva chrámové sbory: polský, který se sem přesunul z Karviné, a český, který zde Alojzy nově založil. Hraní na varhany a vedení sborů se věnoval až do své smrti. S manželkou Helenou roz. Žagan měl tři děti – syna Józefa, dceru Jadwigu a syna Karola. Zemřel 10. října 1992.

Nejvíce hudebního talentu po otci zdědil nejstarší syn Józef, který se narodil 16. března 1935. Od svých pěti let hrál na klavír, v deseti letech se začal učit hrát na varhany. Po dokončení polského gymnázia v Orlové odešel do Brna na Hudební akademii. S manželkou krátce žil ve Zlíně, avšak již začátkem 60. let se vrátil do rodného kraje. Pracoval jako vychovatel na karvinském internátě, ale zároveň se věnoval hudbě. Vypomáhal otci v hraní na bohoslužbách, především ve Fryštátě. Spolu se třemi kamarády založil kapelu, se kterou hrál na různých tanečních zábavách na celém Těšínsku. Po smrti otce vedl zkoušky již spojeného, polsko-českého, chrámového sboru ve Fryštátě. Začal také pravidelně hrát při nedělních bohoslužbách a až do své smrti obětavě jezdil z Orlové do Fryštátu hrát na pohřbech. Zemřel 25. května 2021.

V rodinné tradici dnes pokračuje Katarzyna Kunschke, provdaná Salamon, narozená 4. listopadu 1978 Karolovi a Heleně. Její hudební talent nejvíce pomáhal rozvíjet dědeček Alojzy a strýc Józef, za jehož pedagogického dozoru začala v mládí hrát na varhany při bohoslužbách ve fryštátském kostele. Je také absolventkou Lidové školy umění.

↑ Jižní pohled na okolní zástavbu. Velká budova nalevo je dům Praca, pod ním kus hospody Gritner, patrová budova vzadu uprostřed chudobinec s restaurací Baier pod ní, napravo od chudobince dům s ordinací dr. Kiky. Ve vile v popředí sídlily hudebniny Hubených. Foto: Muzeum Těšínska, Český Těšín

povoznictví a nákladní autodopravu. Po jeho smrti převzala živnost vdova Františka Gritnerová (1884–1972), vypomáhal i syn Arnošt (1906–1979). Po roce 1948 byla hospoda uzavřena a po adaptaci v listopadu 1953 přestavěna na modlitebnu evangelické církve, jejíž věřící dosud neměli v Karviné svůj svatostánek. Zde se scházeli až do roku 1971, kdy se s ohledem na poddolování modlitebna přesunula do novostavby u bývalé Masarykovy školy. O rok později byla Gritnerovka srovnána se zemí.

Karvinští evangelíci se v první polovině 20. století scházeli k bohoslužbám v červené škole u starého kostela a celou dobu spadali pod orlovskou farnost. Až roku 1950 vznikl samostatný evangelický sbor v Karviné s třemi tisíci členů, pod vedením pastora Jerzyho Wałacha. Jeho zásluhou vznikla farní kancelář, pro kterou pronajal prostory v domě paní Stęchlé poblíž hospody Barborka, a po domluvě se konaly bohoslužby v budově Husova sboru naproti. Farníci získali také parcelu pro stavbu evangelického kostela, situovanou poblíž větrní jámy Gabriela na Solce. I když byly zhotovené stavební plány, MNV stavbu nepovolil a parcelu si vzal do svého majetku. Evangelíci se tak na 20 let uchýlili do bývalého hostince Gritner, který svépomocí udržovali. Po zbourání Husova sboru našli husité na oplátku útočiště v evangelické modlitebně, kterou využívali až do roku 1982.